

ความไม่เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เป็นเป้าหมายหนึ่งของการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ซึ่งในปัจจุบันถือได้ว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเป้าหมายทางเศรษฐกิจมหภาคอื่นๆ ที่เราต้องมาพูดถึงเรื่องนี้ก็เพราะว่า ดูเหมือนประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายรวมทั้งประเทศไทย กลับเน้นให้ความสำคัญกับเป้าหมายทางการเพิ่ม สร้าง หรือยกระดับรายได้ของประชากรภายในประเทศมากกว่า แนวนโยบายส่วนใหญ่จึงเน้นหนักในเรื่องการพยายามผลักดันให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ที่วัดโดยการขยายตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) อย่างไรก็ตามในช่วง 10-15 ปีที่ผ่านมา พบว่า ปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและที่หลายประเทศต้องเผชิญกลับเป็นปัญหาในเรื่องความไม่เสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจแล้วก็มี การวิเคราะห์ต่อไปด้วยว่า ความไม่เสถียรภาพที่เกิดขึ้นนั้น มีสาเหตุมาจากการขาดหลายประเทศ

ถ้าวัดย้อนมาพิจารณาระบบเศรษฐกิจของไทยเป็นการเฉพาะบ้าง ก็จะพบว่า ในระบบเศรษฐกิจของไทยมีความไม่สมดุลอยู่หลายประการที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยความไม่สมดุลประการแรกเกิดจากแนวนโยบายที่สนับสนุนให้เกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็วของภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศ จนทำให้อัตราการประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทยในปัจจุบันแตกต่างจากในอดีตเป็นอย่างมาก โดยภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศคิดเป็นสัดส่วนที่ใหญ่มากเปรียบเทียบกับองค์ประกอบอื่นๆ (คิดเป็นสัดส่วนถึง

ประมาณ 130-140% ของ GDP ในปัจจุบัน) ลักษณะโครงสร้างดังกล่าวจึงทำให้เศรษฐกิจไทยมีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

วิกฤตเศรษฐกิจในสหรัฐและปัญหานี้ สาธารณะในยุโรปเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก และมีผลกระทบต่อศักยภาพในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทย จนทำให้เกิดข้อเรียกร้องให้ประเทศในภูมิภาคเอเชียมีบทบาทมากขึ้นในฐานะการเป็นประเทศผู้บริโภครายใหญ่ เพื่อกระตุ้นให้เศรษฐกิจโลกมีการขยายตัวหรือไม่ชะลอตัวมากเกินไป ในกรณีของประเทศไทย ได้มีการพูดถึงการเพิ่มขึ้นของภาคเศรษฐกิจภายในประเทศ ได้แก่ การขยายตัวของการบริโภค การลงทุน และการใช้จ่ายภาครัฐ การเพิ่มสัดส่วนของภาคเศรษฐกิจภายในประเทศคงจะเป็นเรื่องปกติและไม่มีปัญหาอะไรตอนนี้ จำเป็นต้องพิจารณาถึงผลสืบเนื่องเหล่านั้นอย่างรอบคอบ เช่น ถ้ามีนโยบายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการบริโภคมากขึ้น (การลดเงื่อนไขเพื่อให้ประชาชนสามารถมีบัตรเครดิตได้ง่ายขึ้น หรือการใช้นโยบายในทำนองลด แลก แจก แถม เพื่อให้ประชาชนมีรายได้เพื่อการจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น) ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาความเป็นหนี้ของประชาชน หรือหนี้สินของครัวเรือน ปัญหาเงินเฟ้อ หรือปัญหาข้าวยากหมากแพงอย่างที่เรารับรู้กันในปัจจุบัน

สำหรับในปี 2555 นี้ ดูเหมือนบทบาทที่เพิ่มขึ้นของภาคเศรษฐกิจภายในประเทศจะเป็นการเพิ่มขึ้นของการใช้จ่ายภาครัฐมากกว่า ซึ่งจะมีประเด็นต้องกังวลในเรื่องของภาระทางการคลังในอนาคตที่เพิ่มมากขึ้นจากการดำเนินนโยบายทำนองนี้ จริงๆ แล้ว องค์ประกอบของภาคเศรษฐกิจภายในประเทศที่เป็นปัญหาของไทยและยังคงเป็นปัญหาในปัจจุบัน คือ ภาคการลงทุนที่เรา ยังไม่สามารถผลักดันให้อัตราการประกอบนี้เพิ่มบทบาทมากขึ้นตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ นับตั้งแต่ภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ก็คงได้แต่หวังว่ามาตรการทางการคลังที่ออกมาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในปีนี้จะได้ทำหน้าที่กับการใช้จ่ายของภาครัฐที่เป็นการลงทุนหลายๆ หน่อย เพื่อลดผลกระทบสืบเนื่องที่อาจก่อให้เกิด

**การบริหารจัดการความเสี่ยง
ทางเศรษฐกิจโดยการกระจาย
ความเสี่ยงซึ่งจะเป็นเครื่องมือ
ขั้นดีในการรองรับกับ
สภาวะทางเศรษฐกิจที่มีความ
ผันผวนจากปัจจัยต่างๆ**

ปัญหาทางเศรษฐกิจในระยะยาว

ความไม่สมดุลประการที่ 2 ในระบบเศรษฐกิจไทยเห็นจะเป็นเรื่องของการกระจายความเจริญที่มีความแตกต่างกันอย่างมาก จนทำให้ระดับของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของไทยมีช่องว่าง และดูเหมือนช่องว่างของการพัฒนานั้นในวันจะกว้างมากขึ้นจนถึงจุดหนึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจในระยะยาวขึ้นมาได้ ปัญหาความแตกต่างของการพัฒนานี้เป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้การดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจมหภาคอ่อนด้อยประสิทธิภาพลง ลักษณะหรือรูปแบบของการดำเนินมาตรการจำเป็นต้องมีความหลากหลาย มีข้อยกเว้นจำนวนมาก ซึ่งทำให้ต้นทุนในการดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจสูงขึ้นโดยไม่จำเป็น นอกจากนี้ ยังอาจก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในทางปฏิบัติและกลายเป็นช่องโอกาสให้เกิดการคอร์รัปชันได้โดยง่ายอีกด้วย

จริงๆ แล้วปัญหาในเรื่องนี้อาจจะเป็นอุปสรรคหลักของไทยที่ทำให้ไม่สามารถขยายภาคการลงทุนให้มีบทบาทมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจไทยก็เป็นได้ ถ้าช่องว่างของการพัฒนาทางเศรษฐกิจนี้สามารถลดทอนลงไปได้บ้าง เชื่อแน่ว่าน่าจะเกิดผลดีอย่างมากในการบริหารจัดการความเสี่ยงทางเศรษฐกิจโดยการกระจายความเสี่ยงซึ่งจะเป็นเครื่องมือขั้นดีในการรองรับกับสภาวะทางเศรษฐกิจที่มีความผันผวนจากปัจจัยต่างๆ ที่รุนแรงอย่างมากในปัจจุบัน การลงทุนโดยภาครัฐในโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ผนวกกับการเร่งผลักดันให้กระบวนการกระจายอำนาจมีความคืบหน้าอย่างเป็นรูปธรรม ก็น่าจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะลดปัญหาในเรื่องนี้ได้ และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

ความไม่สมดุลประการที่ 3 คงจะเป็นเรื่องของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาของเศรษฐกิจไทยในช่วงต่อไป การขาดความสมดุลในเรื่องนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ กระทั่งต่อการเคลื่อนย้ายและการจัดสรรปัจจัยการผลิตภายในประเทศ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การเข้าถึงปัจจัยทุนและการแข่งขันในภาคการเงินของประเทศเป็นตัวอย่างที่ดีของปัญหานี้ เศรษฐกิจในภูมิภาคที่ห่างไกลเมืองหลวงที่มีความต้องการเงินทุนเพื่อการพัฒนา กลับพบว่าเงินทุนในรูปแบบของเงินออมถูกดึงดูดไปยังภูมิภาคหรือพื้นที่ที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่า

...สันติ ชัยศรีสวัสดิ์สุข
 คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ
 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
www.econ.nida.ac.th
santi_nida@yahoo.com

ภูมิภาคที่มีการพัฒนาน้อยกว่า ที่ถูกทิ้งให้ล้าหลังและขาดการพัฒนา ในขณะที่ภูมิภาคอื่นที่มีศักยภาพมากกว่า (โดยมากเกิดจากการสนับสนุนจากภาครัฐ) ก็สามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างก้าวกระโดด โดยอาศัยการดึงดูดปัจจัยการผลิตมาจากภูมิภาคที่มีระดับของการพัฒนาต่ำกว่า

ดังนั้น เพื่อลดปัญหาในส่วนนี้ คงต้องอาศัยการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และมีความแตกต่างกันน้อยลงในแต่ละภูมิภาคของประเทศ เราก็คงอยากเห็นนโยบายและมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้หันมาให้ความสำคัญกับเรื่องนี้บ้าง จะปล่อยให้กรุงเทพฯ เป็นศูนย์รวมของครูบาอาจารย์ที่มีความสามารถมากที่สุดของประเทศก็คงไม่เป็นไร แต่ขอโอกาสคนในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศได้เข้าถึงคนเหล่านี้บ้าง หรือได้มีโอกาสเข้าถึงคนที่มีความสามารถลำดับรองๆ ลงมาบ้างก็ยังดี อย่าปล่อยให้ นักเรียน นักศึกษา ที่จบการศึกษาจากต่างจังหวัดมีความแตกต่างหรืออ่อนด้อยกว่านักเรียน นักศึกษา ที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาในเมืองหลวงมากมายขนาดนี้เลย จนเหมือนกับการได้โอกาสสำหรับคุณภาพการศึกษาที่ดีของชาวต่างจังหวัดต้องพึ่งพาโชคชะตาและการอนุเคราะห์ (เสียสละ) ของบุคลากรในสาขานั้นๆ

สุดท้ายเราก็คงได้แต่หวังว่า การดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของภาครัฐในช่วงเวลาต่อจากนี้ คงจะได้ให้น้ำหนักกับการขาดสมดุลที่ได้กล่าวถึงมานี้บ้าง อย่าได้ให้น้ำหนักมากเกินไปกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว โดยหวังเพียงว่าเมื่อเกิดความไม่สมดุลขึ้นระบบเศรษฐกิจก็จะปรับให้เกิดความสมดุลได้เอง เป้าหมายในการสร้างความสมดุลทางเศรษฐกิจจึงคล้ายกับเป็นเพียงผลพลอยได้ที่พึงจะได้รับ เพราะเราก็พอมีตัวอย่างให้เห็นอยู่แล้วจากรความรุนแรงที่เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก ว่าเมื่อเกิดการขาดสมดุลสะสมเป็นเวลานานจนถึงจุดที่ระบบเศรษฐกิจรับไว้ไม่ได้ การปรับตัวเข้าสู่สมดุลใหม่จะเต็มไปด้วยความเจ็บปวด ทุกข์ร้อนของประชาชนภายในระบบเศรษฐกิจนั่นเอง ○